

Ds. C.J. Overeem MA is hervormd predikant te Woerden en bestuurslid van het CIS.

Struikelen met je hart

'Een mens is pas vergeten als zijn naam wordt vergeten.' Geïnspireerd door dit gezegde uit de Talmoed werd op zondag 19 september in Amsterdam een reusachtig doolhof van muren met ruim honderdtweeduizend bakstenen onthuld. Het Nationale Holocaust Namenmonument. Elk individueel Nederlands slachtoffer van de Holocaust wordt met naam en toenaam genoemd op wat vanuit de lucht de vier kolossale letters van het Hebreeuwse woord voor 'herdenken' vormen. Iedere steen één naam, één persoon, een verhaal.

Anderhalve week later was ik als predikant op uitnodiging aanwezig bij de plaatsing van de eerste zeven 'Stolpersteine' (struikelstenen) op vier plekken in het centrum van de stad Woerden. Steentjes van beton met op de kop een messing plaatje van 10x10 centimeter met daarin de naam, geboortedatum, deportatiedatum en de plaats en datum van overlijden van het slachtoffer gegrift. Geplaatst in het trottoir voor de woonhuizen van hen die door de nazi's zijn verdreven, gedeporteerd en veelal vermoord. Inmiddels liggen er in 27 landen in totaal al meer van 75.000 van deze stenen, maar voor Woerden was het een primeur.

Ik weet dat er bij sommigen een weerzin bestaat tegen deze manier van herdenken. De vrees voor vandalisme, de gedachte dat honden erop piesen en poepen, het idee dat Joodse slachtoffers – zo hoorde ik een Holocaust-overlevende eens zeggen – (opnieuw) 'met voeten getreden' worden, zijn enkele van de bezwaren die soms worden genoemd.

Toch komt deze manier van herdenken voor mij persoonlijk nóg dichterbij dan het indrukwekkende monument in Amsterdam. Letterlijk. Want deze steentjes in de alledaagse publieke ruimte concretiseren de onbevattelijkheid van wat de Joodse gemeenschap in de Tweede Wereldoorlog is aangedaan nog sterker. Als voorbijganger struikel je erover. Niet met je benen, maar met je hart en met je verstand. De slachtoffers leefden in 'onze buurt'. Zij waren onderdeel van het gewone leven. Iedere steen één naam, één persoon, een verhaal. «

Jacco Overeem